

MÜZİK TEORİSİ VE İŞİTME EĞİTİMİ DERSİNİN PİYANO EĞİTİMİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ, KARŞILAŞILAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

A. Metin KARKIN

*İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü,
Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, Malatya.*

Özet

Bu makalenin amacı; müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda yer alan “Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi” dersinin piyano eğitimi üzerindeki etkilerini kapsamakla birlikte, öğretmen adaylarının mesleki yaşantılarında piyanoyu iyi kullanabilmelerinin gerekliliğini, lisans programında yer alan piyano dersinin üç yıl (6 yarıyıl) zorunlu olarak alınmasında karşılaşılan sorunları ve piyano eğitimindeki başarı ve başarısızlık durumlarını saptayarak bu derslerin lisans programındaki yeri ve önemi açısından analizini yapmak ve genel bir değerlendirmeye varmaktır. Ayrıca bu çalışmada, “Piyano” ve “Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi” dersini alan öğrencilere anket uygulaması yapılmış olup, elde edilen veriler toplanarak işlenmiş, çözüm ve yorumlarında ise betimsel istatistik yöntemlerden yararlanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: müzik teorisi, piyano

THE EFFECTS OF THE COURSE THE THEORY OF MUSIC AND THE EDUCATION OF HEARING ON PIANO TEACHING, THE PROBLEMS ENCOUNTERED AND THE SUGGESTIONS FOR SOLUTIONS

Abstract

The aim of this article includes the effects of the course: The Theory of Music and The Education of Hearing, which is taught at institutions where teachers of music are educated. The article also aims at determining and establishing the necessity of prospective teachers' playing the piano well in their professional careers, the problems encountered in taking the piano course as a must course in the graduate programme for three years (6 terms), the states of success and failure in the teaching of the piano, and therefore analysing the place and the importance of these courses in the graduate programme and reaching an overall evaluation. Besides, in this study, the students who take the courses of 'The Piano' and 'The Theory of Music and The Education of Hearing' have been surveyed and the data obtained have been studied. For the solution and comments, the descriptive statistics methods have been utilized.

Key Words: theory of music, piano.

Giriş

Yıllarca müzik eğitimi bölümlerinde yer alan ders programlarının standartlaştırılması için çabalar gösterilmiş, kitaplar, bildiriler, makaleler yazılmış ve sonuçta yeniden yapılanma ile bölümler arasında birlik beraberlik sağlanmıştır.

Gerçekleştirilen bu standart program amacına ulaşmada yeterli midir şimdilerde ise bu konular müzik eğitimi kurumlarının başlıca sorunu haline gelmiştir.

1982 yılında çıkarılan 2547 sayılı Yüksek Öğretim yasası ile müzik öğretmeni yetiştirme işi Eğitim Fakültelerine devredilmiştir. Geçmişte müzik eğitimi bölümleri birbirinden farklı programlar uygulamışlardır. Bunun başlıca nedeni ise, ilgili yönetmelikler uyarınca üniversite senatosunun kararı ile değişiklik yapma olanağıdır.

Geçmiş yıllardaki programlar, müzik eğitimcileri tarafından tekrar tekrar incelenerek bizlere bildiri ve makale konuları olarak sunulmuş, müziksel toplantılarda tartışılmış ve 1998 yılında Y.Ö.K. tarafından yürürlüğe giren programla bir kıyaslama içine girilmiştir. Her programın artıları ve eksileri konuşulduğunda eğitimciler arasındaki ortak hedef ise, çağdaş, nitelikli, alanında donanımlı bir müzik öğretmeni yetiştire çabasıdır. Durum böyle olduğunda hemen her eğitimcinin, bu program çerçevesinde öğrenciyi en iyi şekilde yetiştirebilmenin gayreti içine düştüğü söylenebilir.

Çalışmada konu olarak alınan Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi dersi ile Piyano dersinin müzik öğretmenliği lisans programındaki bugünkü durumu; öğretmen adaylarının bu dersler üzerindeki şu anki başarı düzeyleri ve seviyelerinin, geçmiş yıllardaki programlara oranla ne durumda olduğu, şimdiki programda yer alan bu iki dersin süreleri bakımından yeterliliği büyük önem taşımaktadır.

Geçmiş yıllardaki programlara dönüldüğünde, yani Musiki Muallim Mektebinden günümüze kadar olan müfredat programlarına bakıldığında bugünkü ismi ile yer alan Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi dersine; 'Kulak Terbiyesi', 'Kulak Eğitimi', 'Kulak Eğitimi ve Solfej', 'Müziksel İşitme-Okuma ve Yazma Eğitimi', 'Müziksel İşitme-Okuma', armoni dersine ise; 'Teori', 'Müzik Teorisi' (Armoni ve Kontrpuan), 'Dikey ve Yatay Çökseslendirme', 'Armoni-Kontrpuan-Eşlikleme' isimleri verilerek değişik yaklaşımlarda bulunulduğu izlenmektedir.

1998 yılından itibaren Y.Ö.K.'nin uyguladığı programda işitme ve armoni dersleri "Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi" adı altında toplanmış olup bu ders, müzikte kuramsal bilgileri, işitme eğitimi ve müzik biçimlerini, Türk ve Batı Müziğinde Armoni Kontrpuan, müzikte stil, üslup ve tür, çeşitli yapıları ve eğitim-okul müziği örneklerini inceleme, analiz, tek ve çökses algılama, ritmik yapıları tanıma, nota çözümleme okuma ve yazma, müzik üretme tekniklerini kapsamakta ve bölümlerde ise 1.sınıftan itibaren 3 dönem okutulmaktadır.

Bugünkü programda yer alan Piyano I-II-III-IV-V-VI dersinin geçmiş programlardaki durumuna kısaca bakıldığında; köklü bir bölüm olan Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesini örneğini ele alalım. Eski ismi ile "Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Bölümü'nün 1970 programında, esas çalgı piyano üç yıl, haftada 1 saat, yardımcı çalgı piyano ise iki yıl, haftada 1 saat olarak görünmektedir. Bu programda 20 saatlik haftalık

ders dışı çalışması zorunlu tutulmaktadır. Piyano öğretim programının hedefleri aşağı yukarı 1941 programının aynısıdır. Tek fark yeni programda piyanonun armoni derslerinde kullanılmasının düşünülmüş olmasıdır. Program özet olarak, 1. sınıfta dizilere başlanması, küçük parçalar, kolay okul şarkılarının deşifresi, armoni derslerinde görülen kadansların çalınması, 2.sınıfta arpejlere başlanması, kolay polifonik eserler, deşifre ve armoni derslerindeki kadansların çalınması, 3.sınıfta arpejler ve diziler, Czerny 30 ve eş düzeyde etütlerin çalınması şeklindedir. Yine Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü'nde üç ana bilim / ana sanat dalından (Çalgı Eğitimi, Ses Eğitimi ve Müzik Kuramları Eğitimi Ana Sanat Dallarını) oluşan bir lisans programı 1998 yılına kadar uygulanmıştır. Bu programa göre Çalgı Eğitimi Ana Sanat Dalı içinde 'alan çalgısı' piyano 4 yıl haftada 2 saat okutulmaktadır. Ses Eğitimi ve Müzik Kuramları Ana Sanat Dallarında piyano 4 yıl haftada 1 saat, Çalgı Eğitimi Ana Sanat dalında (alan çalgısı piyano dışındaki çalgılar) ise 3 yıl haftada 1 saat olarak yer verilmektedir." (1)

Bugünkü müzik öğretmenliği lisans programında Piyano dersi 1. 2. ve 3. sınıflarda her dönemde haftada iki saat olarak okutulmaktadır. Altı yarıyıl için yapılan ders tanımı ise; "Piyano Eğitimi ve Öğretimi, müzik öğretmenliği programının temelini oluşturur. Aşamalı olarak teknik alıştırma ve etütleri, Türk ve dünya bestecilerinin eserlerinden örnekleri, eğitim müziği örneklerini, piyano literatürünü ve okul müziğinde öğrenme ve öğretme tekniklerini kapsar." (2) şeklinde ifade edilmektedir. Bu programda diğer derslere oranla piyanoya yeterince önem verildiği söylenebilir. Ancak programda ana çalgı olarak piyano dersinin bulunmaması önemli bir eksiklik olarak görülmektedir. Müzik öğretmenliği mesleği açısından önemli görülen 'Piyano' ve 'İşitme Eğitimi' dersleri bu önemin yanı sıra armoni ve işitme eğitiminde piyanonun, piyano eğitiminde ise işitme ve armoni eğitiminin birbirlerine katkı sağladıkları açıkça bilinmektedir. "Örneğin solfej eğitiminin hazırlayıcılığı göz önüne alındığında her iki alanda da etkili, zaman kazandırıcı, pekiştirici veya tamamlayıcı ilkeler benimsenmesi ve eş zamanlı programların uygulanması zamana karşı olumlu sonuçlar yaratacaktır. Armoni dersinin uygulama alanı olan piyanonun aktif olarak bu derste kullanımı zorunlu ve gereklidir. Böylece doğal olarak armoni dersinin piyano dersine aktarımı söz konusudur. Bu aktarım, piyano eğitiminin programlarının hazırlanışını yönlendirmede belirleyici, öğrencinin meslek yaşamına yönelik birikimini oluşturmasında ise somut öngörüler saptamasına yardımcı olacaktır."(3) Eğitim müziği dağarının piyano eşlikleri ile oluşturulmasını amaçlayan bir anlayış, piyano eğitiminin önemsendiğini vurgulamaktadır. Ancak, ana çalgı olarak piyano dersinin seçilemediği bu programda öğrencilerin 3 yıl zorunlu olarak okutulan piyano dersine yeterince önem vermedikleri, öğrencilerin dersi geçebilecek şekilde gayret ettikleri ve bağlantılı olan derslerle (Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi, Ses Eğitimi, Eşlik (korepetisyon) v.b.) piyano üzerinde pek fazla uygulama yapmadıkları yapılan gözlemler sonucu ortaya çıkmaktadır. Oysa ki, bu öğrencilerin mesleki yaşantılarında, sınıf içerisinde şarkı öğretirken, öğretilen şarkılara eşlik ederken, gerektiğinde nota bilgilerini öğretirken destekleyici bir çalgı olarak piyanoyu kullanabilmeleri doğal beklentilerdir.

Derslerdeki başarı konusunda üstlenilen rol, sadece öğrenci için değil aynı zamanda öğretmen için de çok önemlidir. Ağay bu konuda, "Öğretmenin, öğrencinin içindeki piyano çalmayla ilgili yeteneklerini ve müzikal ilgilerini bireysel olarak geliştirmesine imkan veren baskısız bir ortam oluşturması ve bunu sürdürmesi önemlidir" (4) şeklinde

tanımlama yapmıştır. Öğretmenlik mesleğine ilişkin olarak Holzer, “Müzik öğrencileri, uygulamalı derslerde öğretmenlerinin izinden gitmek gibi bir eğilime sahiptirler. Geriye bakmanın neye mal olduğunun farkına varmazlar ve koşulların ne kadar değiştiğinden habersizdirler. Bu yüzden öğrenciler günümüz müzik dünyası hakkında iyi bilgilendirilmiş olmalı” (5) demiştir. Bu bağlamda, çalışma konusunu da kapsayan çalgı eğitimi ve müziksel işitme okuma eğitiminde, bir müzik sayfasını doğru okuyup çalabilme ve yorumlayabilmede nota okuma becerisi, tartımsal örnekleri kavrama becerisi, enstrüman bilgisi ve yeterli teknik bilgiye sahip olabilme müzik öğretmenliği mesleği açısından da bulunması gereken önemli unsurlardır. Bu becerilere sahip olabilme ise sürekli bir çalışma gerektirmektedir.

Staven, beceri eğitimini, temelde açıkça betimleyici, göstermeyi ve uygulamayı içerir. Birey belli bir beceriyi sürekli olarak yerine getirebilmek yani kazanmak için devamlı çalışma ve tekrarlayarak alışkanlıklar haline getirmek durumundadır.” (6) şeklinde ifade etmiştir. Müziksel işitme okuma ile çalgı eğitimi için birtakım becerilerin kazanılmasının yanı sıra bilim adamları çalgı eğitiminde de çalgı yeteneğinin bulunması gerekliliğini savunmuşlardır. Hoffer ise bu konuda “Müzik performansını etkileyen faktörler arasında en başta bireyin çalgı çalabilmedeki yeteneği gelir” (7) tanımını yapmıştır. Bu tanımlardan da anlaşıldığı üzere, müzik öğretmenliği bölümlerinde okuyan öğretmen adaylarının, yeterli düzeyde teknik bilgi ve becerileri kazanabilmeleri, çalgı eğitimi ve teorik bilgileri bağlantılı olarak pekiştirebilmeleri, mesleki müzik eğitimi açısından önemli rol oynamaktadır.

Yöntem

Bu araştırmada, tarama modeli benimsenmiş ve ayrıca anket uygulama yoluna gidilmiştir. Bu modele göre veriler çeşitli kaynaklardan temin edilmiştir. Araştırmanın çalışma evrenini, Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi A.B.D.daki 1-2 ve 3. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklem olarak ise 3 sınıftaki öğrencilerin tümü alınmıştır. Örneklem grubunun sayısal toplamı 55 tir.

Bulgular

Araştırmanın bu aşamasında, 1. 2. ve 3 . sınıflara uygulanan anket sonucunda toplanan verilerin işlenmesiyle elde edilen bulgular , tablo ve grafiklerle açıklanmaya çalışılmıştır.

Çizelge 1. Öğrencilerin cinsiyet dağılımı

Cinsiyet	f	%
Bayan	36	65,5
Erkek	19	34,5
Toplam	55	100

Çizelge 1’de görüldüğü gibi araştırmaya katılanların %65.5 lik oranla büyük çoğunluğunun bayan olduğu gözlenmektedir.

Çizelge 2. Öğrencilerin yaş dağılımı

Yaş	f	%
18	2	3,6
19	11	20,0
20	15	27,3
21	13	23,6
22	5	9,1
23	3	5,5
24	3	5,5
25	3	5,5
Toplam	55	100

Çizelge 2’de ise yaş dağılımlarında en yüksek oran %27.3 ile 20 yaşın çoğunlukta olduğunu göstermektedir.

Çizelge 3. Öğrencilerin sınıf dağılımı

Sınıf	f	%
2. sınıf	18	32,7
3. sınıf	19	34,6
4. sınıf	18	32,7
Toplam	55	100

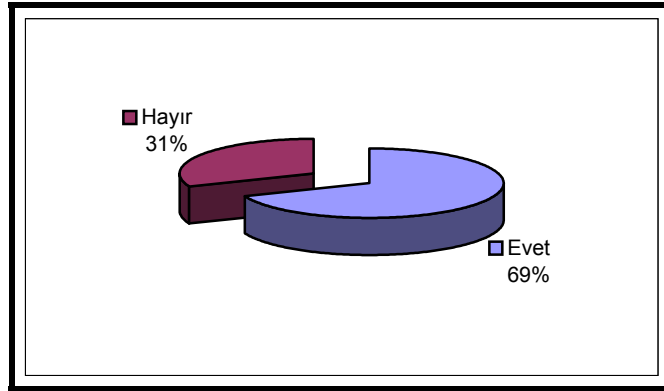
Çizelge 3’de sınıf dağılımlarında 3. sınıfların mevcudu 19 (%34.6) diğer iki sınıf mevcudu dağılımı ise 18 er olarak % 32.7 lik orana sahiptir.

Çizelge 4. Öğrencilerin bireysel çalgılarının dağılımı

Bireysel Çalgı	f	%
Keman	21	38,2
Viyola	10	18,2
Çello	7	12,7
Flüt	6	10,9
Gitar	6	10,9
Şan	5	9,1
Toplam	55	100

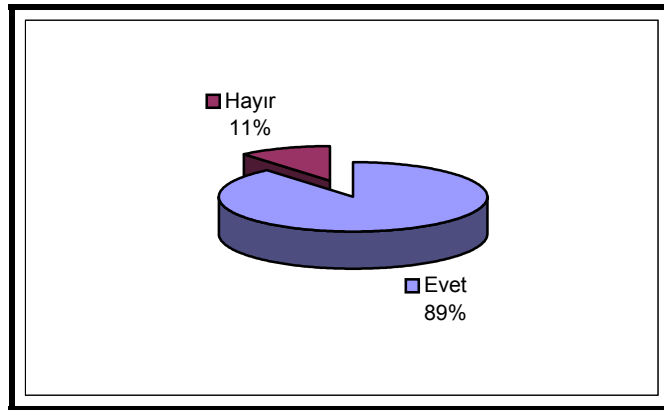
Çizelge 4’de görüldüğü gibi öğrencilerin bireysel çalgı dağılımlarında %38.2 ile en yüksek oranın kemanda olduğu gözlenmekte bunu sırasıyla viyola, çello, flüt- gitar ve şan izlemektedir.

Grafik 1. Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi ders içeriğindeki armoni çalışmalarına, aldığınız piyano eğitimi katkı sağlamakta mıdır?

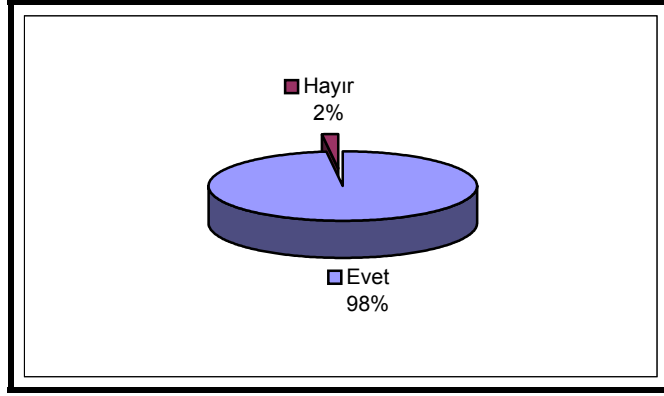
Grafik 1'den de izleneceği gibi M.T.İ.E ders içeriğindeki armoni çalışmalarına, piyano eğitiminin katkı sağlamasına ilişkin olarak, %69 luk bir oranla piyano eğitiminin armoni çalışmalarına katkı sağladığı görüşü ortaya çıkmaktadır.

Grafik 2. Piyano eğitimindeki başarı M.T.İ.E. ders uygulamalarında da başarılı olmayı etkin kılar mı?

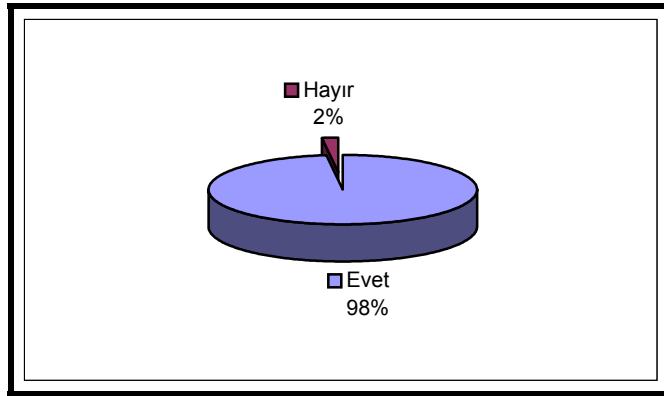
Grafik 2'de de görüldüğü gibi öğrencilerin %89 u, piyano eğitimindeki başarının M.T.İ.E ders uygulamalarındaki başarısına da yansıdığını ifade ettikleri gözlenmektedir.

Grafik 3. M.T.İ.E. dersindeki solfej eğitimi çalışmalarının, piyano derslerinde herhangi bir eserin deşifre edilmesinde sizce rolü bulunmakta mıdır?

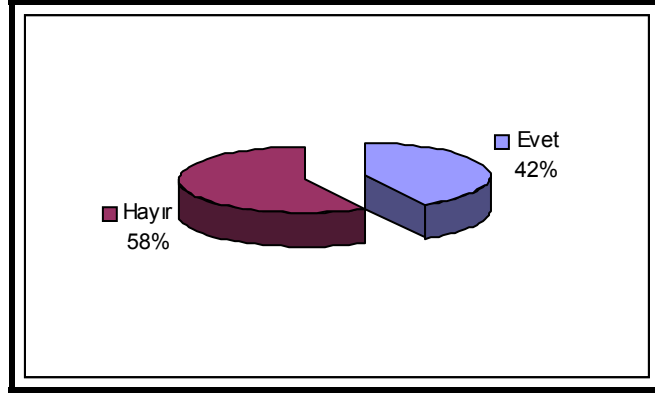
Grafik 3'den de izlendiği gibi M.T.İ.E dersindeki solfej eğitimi çalışmalarının, piyano derslerinde herhangi bir eserin deşifre edilmesinde % 98 lik oranla önemli bir rolü olduğu gözlenmektedir.

Grafik 4. M.T.İ.E ders içeriğindeki tonalite bilgilerinin ve armonik analizlerin kavranması, sizce çaldığınız piyano eserlerinin tonalite ve armonik yapısını tanımanız açısından katkı sağlamakta mıdır?

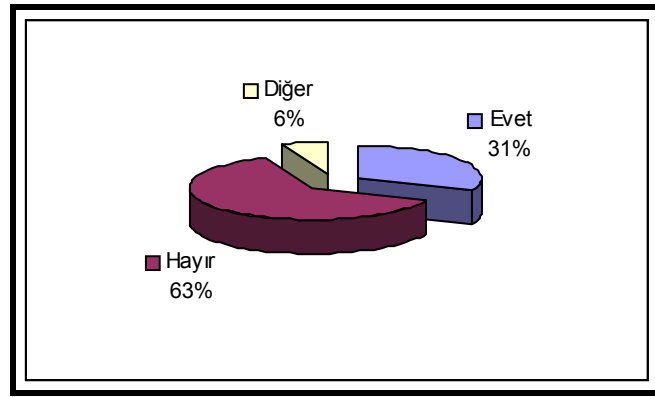
Grafik 4'de de görüldüğü gibi öğrencilerin %98 inin, M.T.İ.E ders içeriğindeki tonalite bilgilerinin ve armonik analizlerin kavranmasının, piyano eserlerinin armonik yapılarını tanımlarında katkı sağladığına katıldıkları gözlenmektedir.

Grafik 5. M.T.İ.E. dersindeki çokseslendirme çalışmalarını, ders dışında piyano üzerinde çalarak uygulama yapıyor musunuz?

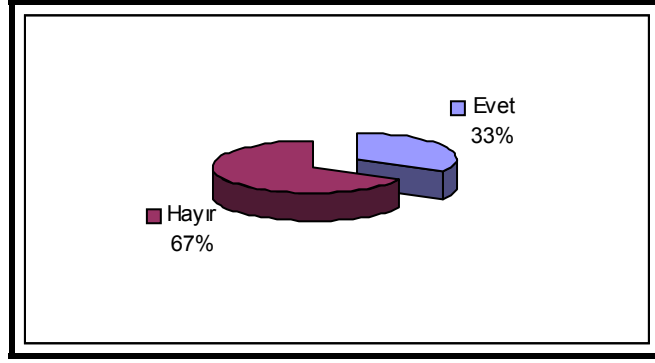
Grafik 5’de de görüldüğü gibi öğrencilerin büyük çoğunluğu (%58) M.T.İ.E dersindeki çokseslendirme çalışmalarının ders dışında, piyanoyu kullanarak uygulama yapmadıkları görüşünde olup, aksine çokseslendirme çalışmalarının piyano ile bağlantılı olarak sürdürülmesinin bu ders açısından büyük yarar sağlayacağı söylenebilir.

Grafik 6. Piyano eğitime ilk olarak Müzik Eğitimi A.B.D. 1. sınıfta mı başladınız?

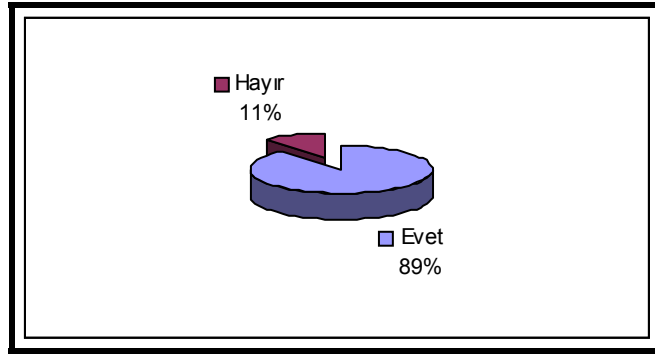
Grafik 6’dan da izlendiği gibi piyano eğitime ilk olarak Müzik Eğitimi A.B.D da başladıklarına ilişkin görüşte, öğrencilerin %31 nin burada, %63 nün Müzik Eğitimi A.B.D. na başlamadan önce, % 6 sının ise, diğer seçeneğini işaretledikleri (konservatuar, ortaokulda) gözlenmektedir.

Grafik 7. Piyano çalışmalarına sizce yeterli zaman ayırıyor musunuz?

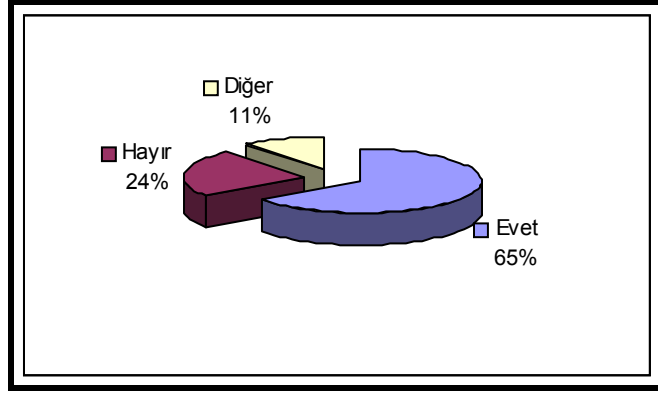
Grafik 7'den de izlendiği gibi örnekleme oluşturan öğrencilerin %67 sinin piyano çalışmalarına yeterli zaman ayırmadıkları gözlenmiştir.

Grafik 8. Aldığınız piyano eğitimini, müzik öğretmenliğindeki yararı açısından gerekli görüyor musunuz?

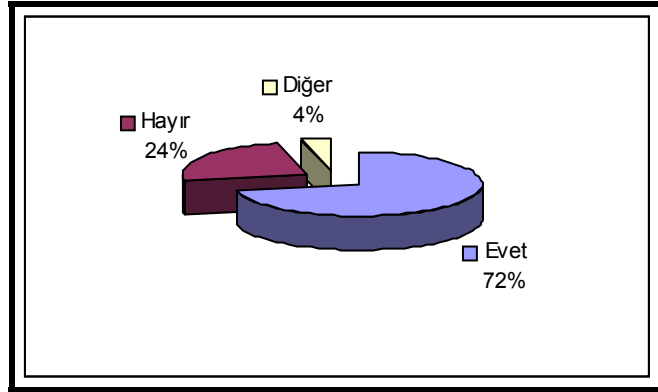
Grafik 7'de piyano çalışmalarına yeterli zaman ayırmayan öğrencilerin grafik 8'de ise piyano eğitiminin müzik öğretmenliği mesleğinde gerekli olduğu görüşünü %89 luk bir oranla belirtmektedirler. Bu durumda piyano çalışmalarına daha fazla zaman ayırmalarının yararlı olacağı söylenebilir.

Grafik 9. Bireysel çalgı eğitimine piyano eğitiminden daha fazla önem veriyorum.

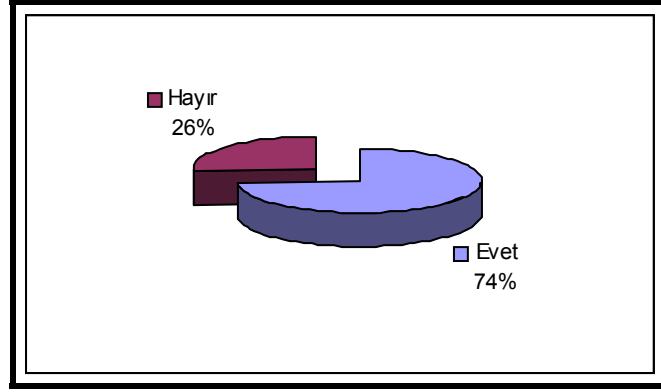
Grafik 9'da görüldüğü gibi öğrencilerin, bireysel çalgı eğitimine piyano eğitiminden daha fazla önem verdikleri (%65 lik oranla) gözlenmektedir.

Grafik 10. Piyano dersinin 6 yarıyıl (3 yıl) zorunlu olması piyano eğitimindeki başarıyı artırıyor.

Grafik 10'dan da izlendiği gibi, piyano dersinin 6 yarıyıl (3 yıl) zorunlu olmasının piyano eğitimindeki başarılarını arttırmasına ilişkin görüşte, öğrencilerin büyük çoğunluğunun (%72) olumlu yanıt verdiği gözlenmektedir.

Grafik 11. Piyano dersinin 6 yarıyıl (3 yıl) zorunlu değil de, bireysel çalgı eğitimi gibi (Anadal seçme gibi) programda yer almasına katılıyor musunuz?

Grafik 11’de görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin %74’ü, piyano dersinin 3 yıl zorunlu değil, programda bireysel çalgı eğitimi gibi yer almasına katılırken %26’sının ise bu soruya hayır yanıtı verdiği gözlenmiştir. Bu durumda piyanonun bireysel çalgı eğitimi gibi 4 yıl (8 yarıyıl) süreyle alınmasının, başarı oranını daha da artıracığı söylenebilir.

Sonuç ve Öneriler

Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri Müzik Öğretmenliği Programı Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında yer alan “Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi” dersinin piyano eğitimine, piyano eğitiminin de M.T.İ.E dersine paralel olarak katkı sağladığı sonucu ortaya çıkmış ve piyano eğitiminin müzik öğretmenliği mesleğindeki yararı açısından çok gerekli görüldüğü gözlemlenmiştir. Anketlerden elde edilen verilere göre, piyano eğitimi alan öğrencilerin büyük çoğunluğunun bireysel çalgı eğitimine piyanodan daha fazla ağırlık verdikleri ve piyanonun da anadal gibi olması durumunda bu ders üzerindeki başarı oranının daha da artacağı söylenebilir.

Müzik Teorisi ve İşitme Eğitiminde yapılan özellikle armonik çalışmaların ders dışında da piyano kullanılarak uygulama yaptırılmasına çaba gösterilmelidir

Piyano eğitiminde herhangi bir eser çalışılırken o eserin armonik yapısının, türünün, incelenmesine özen gösterilmesi ve çalmanın yanı sıra eserin özellikleri ile öğrenciye tanıtılması ders açısından yarar sağlayacaktır.

M.T.İ.E dersi öğretim elemanları ile piyano eğitimi veren ilgili öğretim elemanları zaman zaman bir araya gelerek mevcut derslerin değerlendirilmesini yapmalı ve öğretim yöntemleri hakkında bilgi alış verişinde bulunmalıdır.

Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi ile Piyano eğitimi derslerinde Türk ve Batı müziği örnekleri tanıtılarak, iki müzik arasındaki özellikler, tınılar, armonik yapılar ilgili öğretim elemanları tarafından zaman zaman öğrencilere kavratılmalıdır

Her iki dersin birbirine sağladığı katkının öğrenci tarafından benimsendiği gözlenmekle birlikte, öğrencilere, piyano ve işitme eğitiminin müzik öğretmenliği mesleği açısından önemi sıkça vurgulanmalıdır.

Kaynaklar

1. Çimen, G., Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu, Isparta, 2004
2. YÖK Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Öğretim Programı Tanımları 1998 Ankara
3. Kıvrak, İ., Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyumu Malatya 2003
4. Agay, D., Teaching Piano Newyork 1981
5. Holzer, L., American Music Teacher April – May 2003
6. Saraç, G., Müzik Eğitimi Bölümlerinde Çalgı Öğretimi Programlarının yeri ve Önemi. Mavi Nota Müzik ve Sanat Dergisi sayı 123 s.25
7. Hoffer, C.R., The Understanding of Music, Sixth Edition Nodsworth Puplicing Company Belmont California. 1989
8. Karkın, A.M., “Müzik Eğitimi Anabilim dallarına ‘Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi’ ile ‘Seçmeli Ders’ Adı Altında Okutulan Armoni Dersinin Analizi ve Değerlendirilmesi” (Yayınlanmamış Doktora Tezi) Ankara, 2002